

[Udenrigsministeren]

behandling af klagesagen vil vise sig at være et virkningsfuldt bidrag hertil.

Jeg vil gerne tilføje, at det er regeringens opfattelse, at der synes at være en vis positiv udvikling på vej i Tyrkiet. Der er som bekendt sket visse fremskridt henimod mere demokratiske tilstande siden magtovertagelsen i september 1980, bl.a. vedtagelsen af en forfatning, afholdelse af parlamentsvalg, etablering af en civil regering, afholdelse af kommunalvalg og en gradvis ophævelse af krigsretstilstanden i en række provinser. Det er bl.a. denne udvikling, der har ført til, at tyrkiske parlamentarikere på ny har fået sæde i Europarådets parlamentariske forsamling.

Men jeg kan medgive hr. Lasse Budtz, at menneskerettighedssituationen i Tyrkiet fortsat giver anledning til alvorlig bekymring, og her må vi selvsagt være med til at søge at påvirke Tyrkiet i den rigtige retning, og det kan vi bl.a. gøre ved at vise, at når der tages skridt i den rigtige retning, så vil det også få positive følger for Tyrkiets forhold til det demokratiske Europa. Det er vort håb, at de påvirkningsmuligheder, der ligger i klagesagens fortsatte behandling, vil kunne bidrage til en mere positiv udvikling på menneskerettighedernes område. Det siger sig selv, at regeringen under klagesagen vil gøre sit til at fremme en sådan udvikling.

Hr. Lasse Budtz sagde i sin omtale af mulighederne for at etablere en nordisk atomvåbenfri zone noget, som ærlig talt gjorde mig lidt bekymret. Hr. Lasse Budtz talte om muligheden for en udvidelse eller en modernisering af ikke-spredningsaftalen, og det er noget, vi har set i nogle pressereferater tidligere. Jeg finder, at der må advares ganske stærkt imod forsøg på at pille ved denne aftale, der er en af de største succeser på våbenkontrolområdet.

Til næste år skal der i Genève holdes den tredje gennemgangskonference om ikke-spredningsaftalen, og ved denne konference skal der ikke ændres ved aftalens tekst. Konferencens formål er alene at drøfte, hvordan den er blevet gennemført. Vi ved på forhånd, at der kan opstå en del spændinger på denne konference, og hvis man forestiller sig et dansk initiativ gående ud på ændring af traktaten, så vil det selvsagt være uheldigt forud for gennemgangskonferencen, for det vil øge faren for, at ikke-spredningsaftalen

bliver undergravet. I bedste fald vil et sådant dansk initiativ kaste støv ind i en i forvejen ganske kompliceret debat, så det må jeg sige er en tankegang, regeringen må advare ganske stærkt imod.

Så er der spørgsmålet om, hvad hr. Lasse Budtz og andre har oplevet i Moskva. Det er der jo mange der har interesseret sig for. Jeg har godt set, at især hr. Lasse Budtz er blevet refereret i pressen for nogle meget optimistiske udtalelser om, at han havde sovjetiske indrømmelser med sig hjem fra Moskva. Det er sådan set også det, hr. Lasse Budtz antyder, når han her i dag siger, at besøget i Moskva ikke formindskede hans lyst til at arbejde videre med disse spørgsmål, snarere tværtimod. Men hr. Lasse Budtz blev på stedet dementeret af det sovjetiske pressebureau TASS, der offentliggjorde et sovjetisk communiqué efter samtalerne med den socialdemokratiske delegation, for der stod jo ikke, som hr. Lasse Budtz har hævdet i dag, det samme i TASS-telegrammet som i de udtalelser, hr. Lasse Budtz er kommet med til pressen og har bekræftet senest her i dag. Vel, det var et ensidigt sovjetisk communiqué, det ved jeg godt, men sådanne ensidige communiquéer er netop det relevante sted at kigge efter ensidige sovjetiske indrømmelser, og sådanne indrømmelser var der aldeles ikke tale om i communiquéet.

Hvad TASS sagde, var kun, hvad man fra officielt sovjetisk hold allerede længe har sagt, nemlig nogle vage antydninger om mulige foranstaltninger og om Østersøen. Der var intet nyt heri. At hr. Lasse Budtz åbenbart mener at have opfanget mere konkrete signaler under samtaler med forskellige sovjetiske partifunktionærer og akademimedlemmer, er mindre væsentligt, for det er jo velkendt, at Sovjetunionen, der på en helt anden måde end vore vestlige demokratier kan styre og planlægge informationspolitikken, gerne udsender uklare signaler og specielt spiller på de besøgendes forhåbninger. Men i virkelighedens verden må der anderledes sikre tilkendegivelser til.

Men lad os da for den gode ordens skyld se nærmere på de indrømmelser, som hr. Lasse Budtz viftede så begejstret med efter sin hjemkomst – eller jeg burde måske sige: såkaldte indrømmelser, for de er bestemt ikke så entydige, som hr. Lasse Budtz her i